

A női gondolkodás érvényesülése.

Írta; Dénes Zsófia.

Az emberi gondolkodás egy, de más és külön dolog a férfiúi gondolkodás és a női. Arra az igen magas magaslatra, honnét igazságos kézzel lehet mérni a javakat a másik nem számára is: csak kevés kitűnő érkezik be. De legtöbbször cselekvését megköti a saját érdek, mely tömörebb s hatalmasabb, ha minden velem egyvágású — nemembeli — egyén érdekelttségével támasztom alá. A gyakorlati életben az előny, a haszon, az érvényesülés pályafutásait látjuk — a magaslat a bölcs exiliuma — s mielőtt az egyéni vetélytársához érkeznek az ember és itt a dolgok természetét szerint, bátran mondhatom: a férfi elintézi nemének s fajának vetélytársait, a fajbéli vetélytársakat háborúk alkalmi árán a nembeli vetélytársat pedig állandó eltiprás, kiuzsorázás és jogfosztás fegyverével.

A nő ember s így nem kerülhet szembe emberi érdekekkel. De a férfi férfiúi mivoltában nem képviseli az emberiség törekvéseit, csak nembelileg sajátjait: a férfi és nő különálló érdeke az emberiség összekapcsoló fogalma alatt itt kerül egymással konfliktusba. A férfi a nőt fizikai fölénye folytán évezredek óta elnyomásban tartja, maga érdekeihez idomítja s beleszuggyalja azt a világnézetet, mely a férfiuat alomnak leghasznosabb s legkényelmesebb, a nő magára ébredése nem régebb keletű, mint a proletárok öntudatra eszmélése, mélységes történeti-oka van annak, hogy vele összeesik — a szabadság fanatizmusa a francia iörradalom eruptív tünete óta, ugyebár, semmiképpen sem véletlen jelenség, hanem megvannak a maga gyökérig járó okai — de nem azonos vele, miután az önző férfi-szervezkedés kizárta kebléből a női konkurrenciát, amit egyrészt rövidlátón cselekszik, mert ezáltal taszítja a szervezetlen női erőt a kizsákmányoló feltételek igazi prédájául s így állít magának igazi vetélykedést, másrészt nagy és eszményi megindító, a Marxok és Liebknechtek megtagadásával gyakorolja e kizárást, mert azok a nagy férfiak nagy emberek voltak s a világvilágításba szorosan felölelték a nőt. Hogy képzelik el az apró szocialisztikus szervezkedések, hogy sz ember kardot ránt a kard ellen, hogy az ember nem akar háborút, mert minden ember felebarátom, hogy az ember lerázzon minden jogtalanságot, minden jármót, a kapitalizmus rabszolgatartó-rendszerét, de a felszabadult férfinak szabad a nőt továbbra is jogtalan állapotban marasztalnia s hogy a női állapot marad továbbra is »vogelfrei«-intézménynek, melyet minden önzés céltáblájának vehet?

A jogi élet s a gazdasági komplexum oly fontos tényezőin kívül a nőmozgalom a munkásmozgalomnál egy élet-halál fontosságú birodalmával gazdagabb; magánélete, női s emberi élete reformját is a célbavett felszabadulástól várja. Nem is osztálykérdés a nőmozgalom. Több annál. A két nem közül az egyik lázadt fel vele. Az elnyomott fele, a jogtalan fele, az amelyik embertelen állapotban vesztegelt évezredek óta (és nem tehet rá való születettségét jobban szemére vetni, mint a proletároknak), melyet sikerült szülőknek, társadalomnak, iskolának, kultúrának a férfi befolyásával ugu megmételyeznie, ép úgy magának nevelnie, mintahogy az állam, a sajtó s a kapitalizmus többi eszközei nevelik a hazafiakat, akiket könnyűszerrel lehet vágóhídra állítani, A férfi nevelte magának a nőt hatalmi jogánál fogva olyanná, amilyennek brutális étvágyainak megfelelt. »Nőies« nő kellett? »Tiszte« hitves? A családi

oltár őrző anyala? (A férfi kerülhetett az oltár melle a prostitúció ágyából.) Készenlétben ragyogtak a gyönyörű frázisok lánykáink, jövendő asszonyaink nemi élete számára. Levezető csatorna kellett erotikus vágyaknak? Felelőtlen megszabadulás egy hőmérséklet-tehertől? A »tisztá« oltárok védőbástyájául emeltek tehát »pokoltanyát«, hol páriák mérik ki egészségüket az államhatalom védőszárnya alatt és adóért, melyet a kincstár tesztükről seper be. Így rendezte be a férfi szerelmi életét.

Mindez így, olyan puha viaszba nyúlva, oly engedékeny anyag gyúrhatásával, mintha gyermek eszelne ki magának eldoradókat: ha sült galamb repülne s a házikónak csokoládéfala volna. Hagyta magát idomítani a primitív korok gyengébbik neme, a fizikummal legyőzött asszony és elfogadta sorsát a férfi kezéből, mini ahogy a rabszolgák is hordották a fáraók gúláihoz a termésköveket és összeestek a hátukba cserdülő szijostor alatt. Milliók egyért világ volt az sokáig. A nő sorsa a rabszolgánál azzal volt könnyebb, élhetőbb s virágosabb, amilyen mértékben fejlesztette magában az elnyomottak fegyvereit: a hazugságot, a csalást, fondorlatos művészetet, az asszonyi csáb boszorkánykonyháját, mindazt a csillogó rekvizitumot s mondhatni: hatalmi arzenált, melyet oly elkülönbözötté fejlesztettek a kultúrgenerációk s melyből a »tündérek« fátyolruhája készül. Csak a szabadság termeli a szép, nobilis tulajdonságokat

De a francia forradalom tájékán valahogy úgy lehetett, hogy túlságos sok rizsporozott paróka esett a guillotine-kés véres kosarába. Férfiak és asszonyok kezdtek lemosni a kendőző szereket, barnák és szőkék mertek lenni az emberek és a saját haj alatt kezdtek kibontakozni saját, természetes gondolatok.

Kétféle húzódo két gondolatvonal, vándordarvak V vonala, melynek közös kiinduló pontjából, a humanizmusból, szétágaznak az irányok, hogy ne találkozzanak soha többet, a végtelenségben sem, pedig egy égbolton járnék, egy ősz kergeti őket és közös a sorsuk, mert közös a halál. De így van ez.

Nem keli azért ellenségnek szegődni, ezért a felismerésért. Szövetségesnek kell szegődni, ha már azonosak nem vagyunk. Segíteni kell egymást a létért való küzdelemben s nem gáncot vetni egymásnak, mert ezen magunk borzolunk fel. Mi nem lehetünk tökéletes ellenségek, mert szükségünk van egymásra. Ádám és Éva, ha holnap is enni akarsz... Legyünk tehát jó szövetségesek.

Fontos azonban, hogy a nő saját táborán belül legyen a dolgokkal tisztában. Fontos, hogy minden nő meglássa, az az igazabb, az hozza őt közelebb a megélhetéshez és a boldoguláshoz, amit a szolidárisak, az egy-ügy mártírjai: a nők mondanak meg neki, mert a nők láttak meg helyette s most nem tanácsolnak neki mást, csak nyissa is ő is nyílra szemeit. Amit a nő készen kap, felfogás címén, megfőttél és fűszeresen a társadalom asztaláról, az sokkal nagyobb arányban egyoldalú férfi-érdek és egyoldalú férfi gondolkodás, mint teszem a kapitalisztikus beállítás a hazugságok minden álorcájában — iskola, sajtó s minden egyéb nevelő-eszköz útján az emberiség összessége számára. Hiszen még a szocialisztikus irányzatok — ahogy imént emiitettem — sem karolják fel gyakorlatban a nő ügyét, ez megmarad elvnek nagy emberei programjában — s ahol felkarolják, mint például Németországban, ott is csak a nőmunkás osztályharcáról esik szó, de sehol még nem domborodik ki, semmiféle kultúrában — hiszen a

kultúrát még a férfi monopolizálja magának — a nő érdeke, mint osztály összesség, mint magának való ember s mint az emberiség egyik egyenrangú csoportja.

Ez az a sarkigazság és alapigazság» melyre minden nő figyelmét rá kell terelnünk ma égőbb lelkiismerettel, mint valaha, mert ma fontosabb teendője kínálkozik a nőnek, mint bármikor ezelőtt, mikor — boldog idők — a mai háború borzalmi még elképzelhetetlenek voltak, A béke feladata áll a nő előtt, nem elvetett frázisképpen, melyet elkap és cifrán lobogtat a szél Ezt a zászló-politikát hagyjuk meg nacionalista mamáknak, A nő békefeladata konkrét dolog,

A gyermek első nevelése, a gyermekszoba, épp úgy kezében leli sorsát, mint maga a gyermekszülés; a gyermeket kell békére s kizárólag csak emberszeretetre nevelni az anyatejjel együtt, melyet beszív s a levegővel együtt, melyet otthon belélelnek. Hogy az iskola, hogy a sajtó idővel ne ellensúlyozza ezt a hazuról kapott útravalót, azon ma már szakadatlanul dolgoznak azok a nők, kik a törvényhozásban s a törvényhozás szellemében helyet kívánnak. A nő természete s fizikuma szerint a béke ágense, mert nem lehet szülni akarni pusztán azért, hogy a háború rombolásának »termelje« az ember gyermekét, A nőnek fizikai s fájdalomassági köze fia testéhez elkíséri a nőt utolsó leheletéig s ki kell vetköztetnie a militarista propagandának östermészetétől, legtestibb, legigazibb ösztöneiből, amíg önként vagy »lelkessedve« adja fiát át a hősi halálnak vagy annak lehetőségeinek. Meg aztán hogy küldjön valaki halni embereket, kit rá nem termettsége itthon maraszt ki a béke biztonságából szítaná a »hősi« kedvet, A háború erkölcsének minim urna az, hogy maga is halni menjen, ki másokat halni rendel. A nő állásfoglalása a világparlamentben megakasztaná a szervezési gyilkolások útját.

A nő olvasson, tanuljon, művelődjön. A tudás h a t a l o m, a h a t a l o m tudás, — mondotta minden idők egyik legnagyobb szívű embere, Wilhelm Liebknecht, ki Marxnak kedves tanítványa volt. Liebknecht szava, a romlatlan öszocializmusé, melyet még¹ tiszta ideál vezetett, a nőnek épp úgy szólt, mint a férfinek. ő az emberhez intézte szavát. Minden nő nézze sorsát, akarja, mérlegelje, de ne szenvedje el, de ne higgyen másoknak, minden sorsán keresztül: csakis önmagának higgyen, A hagyomány kiskorúsítani akarja az embert, de a szabad gondolat önmaga méltóságára neveli.